

משרד החקלאות ופיתוח הכפר
השירותים להגנת הצומח

מזיק חדש בעצי אורן

כנימת עלה צמרית של האורן

Pineus pini
(Hemiptera: Adelgidae)

פברואר 2007

פונדקאים
הפונדקאים במוקדי הנגיעות שנראו בירושלים, היו אורן ברזית, אורן ירושלים ואורן הגלעין, כאשר בשני הראשונים סימני הכנימה והמק רבים במיוחד.
מיני אורן אלו הם הנפוצים והחשובים ביערות קקיל, ונשקפת סכנה גדולה ליערות האורן בארץ.

דיווח על מוקדי נגיעות

כאמור, הכנימה היא מין פולש, והשירותים להגנת הצומח וקקיל מקיימים מעקב אחר הנגיעות במטרה לדכא את התפשטות המזיק. ככוונתנו לטפל במזיק באמצעות אויבים טבעיים, ולכן יש חשיבות רבה לדיווח על מוקדי נגיעות חדשים, לטלפונים שלהלן:
מירת המבורגר, השירותים להגנת הצומח, טל': 050-6241743.
בעניין אפשרויות לטיפול ניתן להיוועץ ברפרנט שה"מ להגנת הצומח בנוי, שמעון ביטון, בטל': 050-6241609.

צילומים: מירת המבורגר, ליאנה זרבי, מאיר זילברמן
עריכה לשונית: עדי סלניקו
גרפיקה: לונה קמנצקי

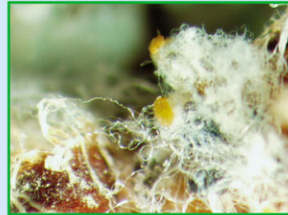
סימני מזק

הכנימה מתיישבת סמוך לבסיסי המחטים ועל גבי הענפונים, שם אפשר לראות (בהגדלה) ביצים, זחלים ובוגרות בתוך מצע של קורי שעווה. לכנימה העדפה לקצות הענפונים של הצימוח החדש, אולם ברמת נגיעות גבוהה היא מתיישבת גם על גבי בדים, מע ואף על גבי האצטרובלים, כך שהעץ הנבוע נראה כולו כמכוסה בשלג. הכנימה מוצצת ממוהל העץ. תהליך ההזנה גורם להתייבשות מחטים, ענפים, ענפים ואף לתמותת העץ.

המזיק

מקור הכנימה באירופה, שם מחזור החיים שלה כולל שני פונדקאים: שלב מיני ומכונף, המתקיים על גבי מינים של Picea (אשוחית), שהוא הפונדקאי הראשוני; ושלב אל-מיני, המתקיים על גבי מיני אורן.
בדרום אירופה וכן בארצות אחרות, שאליהן פלשה הכנימה, מוכר מחזור החיים על גבי הפונדקאי המשני-אורני, בהיעדר הפונדקאי הראשוני. מחזורי החיים של הכנימה, המתקיימים על הפונדקאי המשני, כוללים ביצים וזחלים, בעלי גוון צהבהב, ובוגרות לא מכונפות, שצבען אדום כהה. בספרות מדווח מרחבי העולם על יערות שלמים, שניזוקו קשות בעקבות פלישת הכנימה.

מבוא

בסתיו 2005 נראו בגן הבוטני בבגעת רם כמה עצי אורן, שענפיהם מכוסים בקורי שעווה. הגורם לתופעה זו הוגדר ככנימת עלה צמרית - *Pineus pini*, משפחת Adelgidae, התוקפת עצים מחטניים.
כנימה זו היא מזיק חדש בארץ, אלים במיוחד, הן בקצב התפשטותו המהיר והן ברמת הנגיעות הגבוהה, שבה נתקפים הפונדקאים. הוחלט על כריתת עצי האורן הנבועים ושרפתם במטרה לנסות ולהכחיד את המזיק או לפחות למנוע את התבססותו בארץ, אולם מאמצים אלה לא הוכתרו בהצלחה: לאחר חודש הגיעו דיווחים על מוקדי נגיעות נוספים, וכיום ידועים 7 מוקדים, בעיקר באזור ירושלים, בגנים ובחורשות: נבעת רם, הר הצופים ורמת שלמה, וכן ביער ברעם. בכל המקומות הללו רמת הנגיעות גבוהה מאוד, ונראה שהייתה קיימת בשנה שעברה או אף לפני כן. כנימה זו ידועה כנישאת בקלות בזרמי אוויר. רמז למקור האילוח, ניתן למצוא בדיווח של פרופ' צבי מנדל משנת 1992 על הימצאותה של הכנימה בירדן.

